

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 449/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky č. k. 3 T 95/2017-560 z 2. septembra 2019 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 1 To 97/2019-695 z 3. marca 2020 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Tdo 2/2022 z 23. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. apríla 2022 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na prejednanie veci v prítomnosti obvineného a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T 95/2017-560 z 2. septembra 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 To 97/2019-695 z 3. marca 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Tdo 2/2022 z 23. februára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom okresného súdu uznaný vinným zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z.

Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 139 písm. h) a § 38 ods. 5 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Krajský súd napadnutým uznesením zamietol podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) sťažovateľom podané odvolanie proti napadnutému rozsudku okresného súdu a najvyšší súd odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľom podané dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu.

3. Sťažovateľ sa v podanej ústavnej sťažnosti domáha opätovného preskúmania svojej trestnej veci z dôvodu vykonávania procesných úkonov v prípravnom konaní Okresným súdom Levice, ktorého sudcovia sú/boli proti jeho osobe zaujatí a ktorí mali byť z vykonávania úkonov v prípravnom konaní vylúčení už od samotného začiatku. V dôsledku toho, že sa to tak nestalo, boli v prípravnom konaní zabezpečené nezákonné dôkazy, ktoré viedli k vysloveniu viny sťažovateľa a ktoré boli kľúčové. Podľa sťažovateľa sudcovia Okresného súdu Levice priznali svoju zaujatosť až po podaní obžaloby, čo považuje za nedostatočné. Konkrétne sťažovateľ namietol, že *„počas príp. konania nezákonný okr. súd Levice zadovážil 2 nezákonné dôkazy, ktoré boli, resp. na základe ktorých som bol nezákonne odsúdený.“*. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti taktiež uviedol, že predmetnú skutočnosť namietal viacnásobne počas prípravného konania a aj po podaní obžaloby, avšak *„Tieto dôkazy do podania dovolania obhajca neuviedol, aj napriek tomu, že o nich vedel. Nesprávne označil námietky a dôkazy naprieč celým dovolaním, z tohto dôvodu bolo dovolanie odmietnuté“*.

4. Z obsahu napadnutého rozsudku okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ bol uznaný vinným zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého skutková podstata spočívala v napísaní listu sudcovi Okresného súdu Levice [REDAKOVANÉ] na adresu jeho pracoviska, v ktorom od [REDAKOVANÉ] požadoval úhradu sumy 500 eur za to, že musel platiť trovy trestného konania spočívajúce v náhrade trov právneho zastúpenia, a to napriek tomu, že na jeho odporúčanie a po dohode s ním svoj návrh na povolenie obnovy konania vedený Okresným súdom Levice pod sp. zn. 3 Nt 14/2011 a podaný vo svojej právoplatne skončenej trestnej veci vedenej Okresným súdom Levice pod sp. zn. 4 T 82/2006 ukončenej schválením dohody o vine a treste [REDAKOVANÉ] vzal späť, inak na jeho osobu a osobu jeho otca podá trestné oznámenie.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Sťažovateľ sa v podanej ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na prejednanie veci v prítomnosti obvineného a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu, a to na podklade toho, že v prípravnom konaní boli/mali byť vykonávané dôkazy Okresným súdom Levice, ktorého sudcovia boli/mali byť z konania vylúčení

pre ich zaujatost' z dôvodu, že poškodenou stranou v konaní bol ich kolega sudca Okresného súdu Levice [REDACTED].

6. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. Všeobecné ústavnoprávne východiská:

7. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

10. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno

obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

12. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

II.2. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu:

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zjavné, že sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu č. k. 3 T 95/2017-560 z 2. septembra 2019 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1 To 97/2019-695 z 3. marca 2020, ktorým sťažovateľom podané odvolanie zamietol podľa § 319 Trestného poriadku. Sťažovateľ následne napadol uznesenie krajského súdu č. k. 1 To 97/2019-695 z 3. marca 2020 dovolaním, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Tdo 2/2022 z 23. februára 2022 odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Pokiaľ ide o námietku, ktorá je podstatou ústavnej sťažnosti a ktorá spochybňuje jeho odsúdenie ako vyplývajúce z niektorých nezákonných dôkazov pre ich získanie, resp. zabezpečenie ich dôkazného vykonania v súdnom konaní sudcami Okresného súdu Levice v prípravnom konaní, pričom sudcovia Okresného súdu Levice boli následne z rozhodovania v tejto veci vylúčení, sťažovateľ netvrdí, že ju nemohol uplatniť v dovolacom konaní, naopak, tvrdí, že v dovolaní mala byť použitá, avšak nestalo sa tak pre údajné pochybenie obhajcu (bod 3 tohto odôvodnenia, k jej skutočnému uplatneniu však pozri bod 14 tohto odôvodnenia). Ústavný súd preto odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto časti z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Právomoci ústavného súdu tu predchádza právomoc najvyššieho súdu v dovolacom konaní vyplývajúca z § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, čo zahŕňa aj nezákonné zabezpečenie takých dôkazov). Tento osobitný dôvod ako *lex specialis* integruje pri výkone nezákonných dôkazov podstatných pre rozhodnutie aj prvky zásadného porušenia práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a v popísanej situácii zahŕňa aj parciálne konanie a rozhodovanie vylúčeným sudcom v predsúdnom konaní, ktoré sa podradzuje pod § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Ako však z nasledujúcej časti tohto odôvodnenia vyplynie, podmienkou aktivácie právomoci najvyššieho súdu je skoršia procesná aktivita dotknutej osoby (sťažovateľa).

II.3. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Z obsahu uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1 Tdo 2/2022 z 23. februára 2022 k dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c), e) a g) Trestného poriadku vyplýva, že neboli predmetom preskúmania najvyšší súdom z dôvodu neuplatnenia príslušných námietok v predošlých fázach trestného konania v dôsledku aplikácie § 371 ods. 4 Trestného poriadku. Pokiaľ ide o námietky, ktoré sú vecnou podstatou ústavnej sťažnosti (predchádzajúci bod tohto odôvodnenia), dovolací dôvod sťažovateľom v dovolaní označený podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku mal byť naplnený tým, že sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Levice, ktorého sudcovia boli následne z konania a rozhodovania vylúčení krajským súdom, rozhodol v rámci prípravného konania opatrením č. k. 2 Tp 416/2013 zo 6. júna 2013 o ustanovení obhajcu sťažovateľovi a príkazom č. k. 1 Tp 346/2014 z 26. novembra 2014 nariadil vyšetriť duševný stav sťažovateľa.

15. Z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ neuplatnil argumentáciu, ktorú predkladá ústavnému súdu, v skorších štádiách trestného konania vedeného proti nemu, ale až v podanom dovolaní, pričom najvyšší súd ju nepreskúmal z dôvodu nesplnenia zákonnej podmienky použiteľnosti niektorých dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku. Tento jeho postup sa riadil zákonom jasne vymedzeným dôvodom nemožnosti predmetnú námietku v dovolacom konaní vecne skúmať, čo nespochybňuje ani samotný sťažovateľ, nemôže byť teda ústavne neudržateľný. Pokiaľ ide o sťažovateľom tvrdené vyvolanie námietkovej absencie nekvalifikovaným postupom obhajcu, nejde o okolnosť relevantnú z pohľadu podanej ústavnej sťažnosti. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Obsahovo dochádza k nadväzujúcej kumulácii dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti, a to z hľadiska v nej použitej námietky. Jej neuplatnením v skorších štádiách konania pred všeobecnými súdmi (najneskôr v odvolacom konaní) sa totiž prerušil reťazec subsidiarity právomoci ústavného súdu, čo neumožňuje ústavnému súdu takú námietku vecne posúdiť v dôsledku jej skoršieho nepoužitia v rámci čerpania pre sťažovateľa dostupných zákonných prostriedkov na ochranu jeho základných práv a slobôd podľa § 132 ods. 2, § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde (aj keď také prostriedky boli v ich zvyšnom obsahu použité). V dôsledku uvedeného vecný prieskum ústavného súdu nie je možný ani vo vzťahu k rozhodnutiam súdov predchádzajúcim v dotknutom konaní napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, čo korešponduje s odmietnutím ústavnej sťažnosti v jej časti napádajúcej uznesenie krajského súdu pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 13 tohto odôvodnenia). Prednostnou právomocou v tomto prípade disponoval najvyšší súd, nemožnosť vecného prieskumu orientovaná na konkrétnu námietku sa však preniesla v dôsledku obsahovo rovnorodých procesných pravidiel (reprezentujúcich subsidiaritu právomoci) už do jeho rozhodnutia, ktoré tak nemôže byť ústavným súdom posúdené inak ako ústavne konformné (a ústavná sťažnosť proti nemu ako zjavne neopodstatnená). Len ak by k neprípustnej pasivite sťažovateľa v konaní predchádzajúcom dovolaciemu konaniu nedošlo, mohol by predmetnú námietku posúdiť najvyšší súd v dovolacom konaní a jeho rozhodnutie by mohol posúdiť ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti.

II.4. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

17. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

18. Podľa § 37 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

19. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

20. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti v celom jej rozsahu pre nedostatok právomoci a pre zjavnú neopodstatnenosť nie je splnená druhá podmienka na postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a sťažovateľom uplatnenej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel. Tým je zároveň subsidiárne daný vo vzťahu k výroku I tohto uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu